

Välmående människor

Christian Pleijels skolklass på Kökar år 2007. Barnen är nu vuxna, hälften av dem bor och arbetar på Kökar, två har fått barn

Hållbar utveckling står på tre, tätt sammanbundna och samverkande pelare: ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet.

Ett socialt hållbart samhälle har de mänskliga behoven i fokus, både på individnivå och som en del av samhället. För att samhället ska vara starkt och motståndskraftigt måste befolkningstillväxt och demografiska fördelning ge hopp om framtida utveckling. Demokratiska processer, en bra integration av nyanlända och ett välkomnande och rikt kulturliv är förutsättningar för ett välfungerande samhälle. Det är sådana balanserade åtgärder som vanligtvis förbättrar människors hälsa och säkerhet.

Indikatorer i området Välmående människor:

- (39) Åldersfördelning
- (40) God hälsa
- (41) Trygghet
- (42) Integration
- (43) Tillit
- (44) Öns kultur
- (45) Befolkningstillväxt

Indikator 39: Åldersfördelning

a Motivering

Andelen av befolkningen i arbetsför ålder i Europa förväntas minska under perioden 2020-2100. Därmed kommer äldre att utgöra en allt större andel av den totala befolkningen. Personer som är 65 år eller äldre kommer att utgöra över 30% av befolkningen i EU år 2100, jämfört med 21% år 2020.

När antalet invånare ökar eller minskar är det en indikator på en ös bobarhet. Det är också viktigt att förstå om befolkningen växer tack vare invandring eller "lokal produktion" av nya öbor. I denna indikator som behandlar åldersfördelningen finns det tre demografiska grupper som ska synas: (1) barn och unga i behov av daghem och skola, (2) vuxna i arbetsför ålder och (3) äldre personer utanför arbetslivet som så småningom kommer att behöva lite extra vård. Om det inte finns en märkbar obalans är genus inte en indikator på beboelighet.

Ö-samhällen tenderar att ha en överrepresentation av äldre människor, som bosätter sig på öar när de går i pension.

b Definition

Den bofasta ö-befolkningens åldersfördelning, mätt med den totala försörjningskvoten.

c Beräkning

Åldersförsörjningskvoten uttrycker förhållandet mellan tre åldersgrupper inom en befolkning: åldrarna 0-15, 16-64 och 65-plus. Högre värden indikerar ett högre åldersrelaterat beroende i befolkningen. Den "beroende befolkningen" definieras som personer i åldrarna 0-15 och 65 plus, medan "befolkningen i arbetsför ålder" är mellan 16 och 64.

Barn och ungdomar, ålder 0-15	%
Vuxna, ålder 16-64	%
Äldre personer, ålder 65-	%

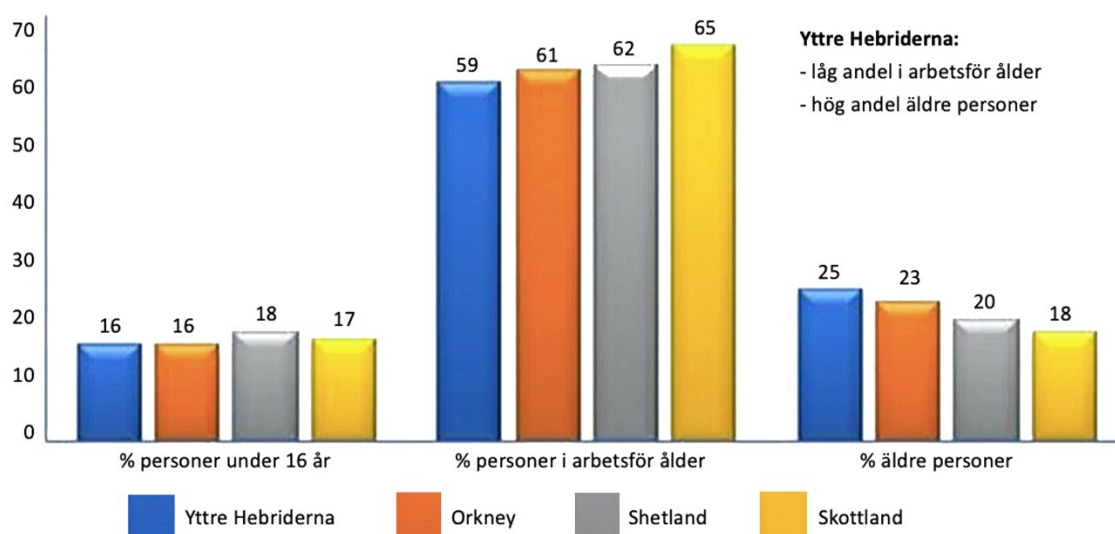
Den totala åldersförsörjningskvoten beräknas som:

$$[(\text{Befolkning i ålder 0-15} + \text{befolkning i ålder 65+}) / (\text{Befolkning i ålder 16-64})] \times 100$$

1	2	3	4
En försörjningskvot >70	En försörjningskvot 60-70	En försörjningskvot 50-60	En försörjningskvot of <50

d Exempel

Åldersfördelning – Skottland och öar, mitten av år 2020

Åldersfördelning i Yttre Hebriderna © Comhairle nan Eilean Siar.

Yttre Hebriderna ligger 55 km (34 miles) utanför Skottlands nordvästra kust, och de täcker en yta på 3000 kvadratkilometer. De består av över 100 öar, varav 15 är befolkade. De stora öarna är Lewis, Harris, North Uist, Benbecula, South Uist och Barra. Området är glest befolkat, med en täthet på nio personer per kvadratkilometer, jämfört med ett skotskt genomsnitt på 65.

Den enda stora staden är Stornoway (Steòrnabhagh) på Lewis. Det är Yttre Hebridernas största stad och administrativa centrum. Det finns cirka 6 953 personer i Stornoway-bosättningen Laxdale, Sandwick och Newmarket. Den återstående befolkningen är utspridda i över 280 townships över öarna.

De senaste halvårsbefolkningsuppskattningarna för Yttre Hebriderna ger en befolkning på 26 500. Denna siffra har varit relativt stabil de senaste åren, men det har skett en långsiktig befolkningsminskning. Sedan 1991 har befolkningen i regionen minskat med 10 %. Den senaste tidens nedgång har till stor del ett resultat av en "naturlig" befolkningsminskning, fler dödsfall än födsler. Från mitten av 2019 till mitten av 2020 var det en minskning med 0,8 % (220 personer).

Demografiskt åldras befolkningen på Yttre Hebriderna. Den fortsatta trenden är att unga vuxna lämnar öarna för vidare utbildning eller sysselsättning. Medianåldern på öarna uppskattades till 49,9 år (skotskt genomsnitt 42,1 år) i juni 2020. En högre andel av befolkningen är i "pensionsåldern" (Yttre Hebriderna 25 %, Skottland 19 %), och en lägre andel är i arbetsför ålder (Yttre Hebriderna 59 %, Skottland 64 %).

Åldersprofilen för Yttre Hebriderna är:

0–15 år	16%
16–64 år	59%
65– år	25%

Den totala åldersförsörjningskvoten beräknas som: $[(\text{befolkning i åldrarna 0–15} + \text{befolkning i åldrarna 65+}) / (\text{befolkning i åldrarna 16–64})] \times 100$ $16 + 25 / 59 = 0,69$ $0,69 \times 100 = 69$.

Indikatorvärdet för Yttre Hebriderna blir 2.

e Källor

Comhairle nan Eilean Siar. 2022. Outer Hebrides Factfile

Eurostat. 2022. Population structure and ageing

ANON. 2011. Island Sustainable Energy Action Plan. Outer Hebrides

Indikator 40: God hälsa

a Motivering

Öar toppar listan över platser i världen där människor lever längre och mer meningsfulla liv, till exempel Ikaria i Grekland, Okinawa i Japan och Sardinien i Italien. Dessa öar har kallats världens "blå zoner", ett koncept myntad av den belgiske demografen Michel Poulain och den italienske statistikern Gianni Pes. Konceptet har sedan dess utforskats av många, bland dem David Buettner som skrev en serie artiklar om blå zoner för tidningen National Geographic. Buettner skrev: "Våra livslängder är cirka 20% dikterade av våra gener, resten är livsstil".

De flesta nationella institut för hälsa och välfärd tillhandahåller sjukdomsindex som beskriver medborgarnas hälsa. Sådana index baseras vanligtvis på de vanligaste och allvarligaste sjukdomarna (cancer, kranskärslssjukdomar, sjukdomar i hjärnans blodkärl, sjukdomar i

rörelseapparaten, psykiska sjukdomar, olycksfall och demens). Ju lägre värde en sådan indikator har, desto friskare är befolkningen.

b Definition

Öbornas hälsa enligt nationella hälsoindex, jämfört med resten av nationen. Eller systematiskt insamlad, självskattad hälsa för de öar som inte är kommuner.

c Beräkning

De flesta europeiska länder använder ett hälsoindex som beskriver befolkningens hälsa i olika kommuner och regioner i proportion till hela landet. Jämförelsetalet för landet som helhet är 100. Ju lägre värdet är för en stad, kommun eller provins, desto friskare är befolkningen.

Om din ö är en kommun hittar du nationella uppgifter om hälsotillståndet på din ö. Det finns dock olika tillvägagångssätt i olika länder, vilket innebär att indikatorn kan behöva justeras utifrån de statistiska uppgifter som finns i ditt land. Om klassificeringen nedan inte är tillämplig i ditt land, försök hitta ett motsvarande system!

1	2	3	4
Hälsoindex över 115	Hälsoindex mellan 100–115	Hälsoindex mellan 85–100	Hälsoindex under 85

För öar som representerar mindre enheter än kommuner – så som de flesta av öarna som gör bobarhetsanalyser är – kan dessa uppgifter vara omöjliga att få fram. Om experter på hälsofrågor (sköterskor, läkare, statistiker) kan bekräfta att öns hälsotillstånd överensstämmer med kommunens, använd det indexet.

Om inte, rekommenderar vi att en fråga om självskattad hälsa tas med i eventuella undersökningar som görs bland öborna. Denna till synes enkla fråga: 'I allmänhet, hur skulle du säga att din hälsa är?' (Ware & Sherbourne, 1992) används flitigt av forskare och har visat sig överensstämma väl med hälsoundersökningar gjorda i en mycket bredare skala. Svaren är på en femgradig skala (utmärkt, mycket bra, bra, rättvist eller dålig). Eftersom bobarhetsindexen alltid är en fyragradig skala resulterar både "utmärkt" och "mycket bra" i en 4:

1	2	3	4
Dålig	Acceptabel	Bra	Mycket bra Och utmärkt

d Exempel

The New York Times Magazine

The Island Where People Forget to Die

By Dan Buettner
Oct. 24, 2012

In 1943, a Greek war veteran named Stamatis Moraitis came to the United States for treatment of a combat-mangled arm. He'd survived a gunshot wound, escaped to Turkey and eventually talked his way onto the Queen Elizabeth, then serving as a troopship, to cross the Atlantic. Moraitis settled in Port Jefferson, N.Y., an enclave of countrymen from his native island, Ikaria. He quickly landed a job doing manual labor. Later, he moved to Boynton Beach, Fla. Along the way, Moraitis married a Greek-American woman, had three children and bought a three-bedroom house and a 1951 Chevrolet.

Stamatis Moraitis tending his vineyard and olive grove on Ikaria. Andrea Frazzetta/LUZphoto for The New York Times

Stamatis Moraitis på Ikaria intervjuades i New York Times 2012. Artikel av Dan Buettner: Ön där människor glömmar att dö.

Ikaria är en grekisk ö i Egeiska havet med en yta på 255 km² och cirka 8.300 bofasta invånare. Ikaria saknar en bra hamn, färjetransporterna är oregelbundna och den korta landningsbanan för flyg är ofta utsatt för hård vindar. Medelinkomsten är mycket låg, och arbetslösheten är mycket hög. Ön har en mörk historia: Ikariótes (ikarierna) har lidit svårt. Ikaria är både berömt och okänt, med smeknamnet "Röda ön". Fram till 1973 då den grekiska militärregimens föll användes Ikaria för att internera politiska fångar, mestadels kommunister.

Är det trots detta eller på grund av detta som Ikaria har blivit en av världens fem "blå zoner", det vill säga ett av demografisk forskning bekräftat geografiskt område där människor lever mätbart längre än på resten av jordklotet. En av ikarier tre blir över 90 år gammal. Varför?

Människor i Ikaria bor i bergsbyar som kräver aktivitet varje dag. De har också en kost som innehåller mycket olivolja, frukt och grönsaker. Cirka 150 sorters grönsaker växer vilt på ön. Dessa grönsaker har runt tio gånger högre halt av antioxidanter än rött vin.

Den ikariska dieten och livsstilen har blivit känd för att den är hälsosam. Enligt Christina Chrysoou, en forskare vid Athens universitet, är nästan hela den ikariaska befolkningen fri från kroniska sjukdomar och demens och är sexuellt aktiva långt in på 80 års ålder. De håller sig friska genom att gå på sin bergiga ö och sköta sina odlingar, och har sådana vanor som att ta en daglig tupplur, dricka örtte, och träffa sina vänner och sin familj.

Värdet för Ikaria är 4.

e Källor

Buettner, D. 2010. The Blue Zones: Lessons for Living Longer From the People Who've Lived the Longest.

Buettner, D. 2012. [The island where people forget to die. The New York Times Magazine.](#)

Idler, EL & Benyamini Y. 1997. Self-rated health and mortality: a review of twenty-seven community studies. J Health Soc Behav 1997;38(1):21–37.

Koskinen, S & Koskela, T. 2019. [Sjuklighetsindex: Skärpta skillnader i sjuklighet mellan kommunerna. Institutet för hälsa och välfärd.](#)

Miilunpalo, S, Vuori, I, Oja, P, Pasanen, M & Urponen, H. 1997. Self-rated health status as a health measure: the predictive value of self-reported health status on the use of physician services and on mortality in the working-age population. J Clin Epidemiol 1997;50(5):517–28.

Ware Jr, JE & Sherbourne, CD. 1992. The MOS 36-item short-form health survey (SF-36). In: Conceptual framework and item selection. Medical Care 30, 473–483.

Indikator 41: Trygghet

a Motivering

Om du har mat på bordet och tak över huvudet är det mindre troligt att du begår ett brott. "En hungrig man är en arg man", är ett gammalt ordspråk. Alla människor har grundläggande behov, inklusive skydd, mat och tak över huvudet. Gemenskap, utbildning och ekonomiska möjligheter följer strax efter.

Att vara trygg är att vara säker och skyddad från skada och fara. En trygg plats är en plats som erbjuder frihet från brott, en fredlig miljö och en hälsosam omgivning. Till det behövs ett ekonomiskt system med en regering som stöder sina medborgare i deras ansträngningar att tjäna sitt levebröd och att uppfylla sina grundläggande behov.

Har ö-samhällen låg brottslighet, är de fredliga utan pågående konflikter, har de bra hälsovård, har öborna god hälsa, ekonomiskt välstånd och försumbara miljöhot?

Att rankas lågt på en aspekt av säkerheten påverkar alltihop. Ormön (острів Зміїний på ukrainska, Snake Island på engelska) i Svarta havet är bara 17 ha med en befolkning som sträcker sig från 30 till 10 (beroende på vem du frågar). Den 24 februari 2022, med stöd av den ryska kryssaren Moskva, attackerades och invaderades den. Aspekter på trygghet som brott, sjukvård och pengar förlorade plötsligt betydelse när kriget drabbade ön.

Säkerhet är inte så lätt att beskriva och hantera, för att sammanfatta.

b Definition

Den sammanvägda summan av brottsfrekvens, konflikter, hälsovård, hälsoresultat, ekonomiskt välstånd och klimathot, samt möjligheten att ringa efter hjälp vid behov, vilket inte alltid är ett givet faktum på vissa avlägsna öar.

c Beräkning

Aspekt	Källa	1	2	3	4
Brott	Nationell statistik och Current Crime Index				
Pågående konflikt och militarisering	Global peace index				
Hälsovård	Se indikator 36				
Befolkningens hälsa	Se indikator 40				

Ekonomiskt välstånd	Se indikator 26, 28 och 29				
Miljöhot	Se indikator 13 och 14				
Mobiltäckning	Nationella mobiloperatörer				

d Exempel

Mgarr police station, Gozo. Picture by Christian Pleijel.

Gozo, eller Ghawdex på maltesiska, är ön där Ulysses levde ett tag med Calypso för tre tusen år sedan. Gozo har en yta på 67 km² och 31.000 bofasta invånare. Regelbunden färjetrafik till Gozo inleddes år 1241. I över 650 år gick färjorna till och från Valetta, men nuförtiden går de mellan de två nya färjeterminalerna Cirkewwa på nordvästra Malta och Mgarr på Gozo. Det tar 23 minuter med båt att färdas fem kilometer från det urbana, hektiska Malta till det lugna Gozo.

Turism är den främsta inkomstkällan på Gozo. Dykning är en stor attraktion tack vare världsberömda dykplatser. Många fartyg trafikerar intressanta dykarattraktioner och det finns en väl utbyggd infrastruktur för dykindustrin. Under 2017 hade Gozo 388.000 besökare, varav många var inhemska dagsutflykter. Av dem var 29.700 dykare som tillbringade 282.600 nätter på ön. Hela turistnäringens bidrag i form av utgifter uppgick till cirka 180 miljoner euro 2017, vilket motsvarar nästan 50 % av Gozos BNP. Internationella besökare stannar längre tid och ger mer intäkter än vad inhemska turister och folk på dagsutflykt gör.

Gozo är ett säkert ställe att besöka, mest förekommer där enklare gatubrott, inbrott och småstöldar. Under 2020 gjordes 276 anmälningar om stöld. Inga minderåriga togs om hand på nöjesställen; tio personer ertappades med att röka på offentliga platser. Gozo-polisen har 30 färre poliser än vad som krävs för att vara fullt bemannad, men det verkar inte vara ett problem. En fastighetsmäklare säger att brottsligheten på Gozo alltid har varit nästan obefintlig "eftersom vi är en ö där alla känner alla. Hyresvärdar lämnar nyckeln i sin ytterdörr när de går ut." Hans uppfattning stöds av statistik från Cambeo (en utbrytare från Google som producerar säkerhetsrapporter från städer och platser runt om i världen).

Mer än hälften av invånarna tror att en tunnel eller en bro mellan Gozo och Malta skulle förbättra livet på ön, där det största problemet är bristen på arbete. Malta, inklusive Gozo, är inte beroende av rysk gas men hämtar det mesta av sitt vete, korn och majs från Ukraina. Under 2019 räddade Malta över 3.000 flyktingar ur Medelhavet. 2020 räddades 2.300, och år 2021 800 flyktingar. Med skydd av Malta i söder tar Gozo bara emot en mindre del av flyktingarna men tycks ta ganska väl hand om dem.

Beräkningen för Gozo blir:

	1	2	3	4
--	---	---	---	---

Brott				4
Pågående konflikt och militarisering			3	
Hälsovård				4
Befolkningens hälsa				4
Ekonomiskt välstånd			3	
Miljöhot			3	
Mobiltäckning			3	
$4 + 3 + 4 + 4 + 3 + 3 + 3 = 24/7 = 3,4$			3	

Indikatorvärdet för Gozo blir 3. Det finns inget som stör beräkningen, som verkar vara ett rättvist betyg för denna fridfulla, sömniga, inte lika tätbefolkade plats som "fastlandet" Malta och därför grönare och mycket säkrare.

e Källor

Current crime index, Numebo. https://www.numbeo.com/crime/rankings_current.jsp

Global Peace Index. 2021. Vision og Humanity.

Crime in Gozo, Malta, Numbeo. <https://www.numbeo.com/crime/in/Gozo-Malta>

[https://en.wikipedia.org/wiki/Snake_Island_\(Ukraine\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Snake_Island_(Ukraine))

Indikator 42: Integration

a Motivering

I det ideala ösamhället lider är ingen ensam, och det finns gott om sociala nätverk. Små öar erbjuder goda förutsättningar för samvaro och delaktighet.

Aktiva föreningar och grupper ger ett sammanhang för social interaktion. Som nyanländ är det inte alltid lätt att komma in i ett samhälle. Aktivt stöd och hjälp underlättar integrationen.

b Definition

Antal aktiva föreningar. Antal organiserade evenemang och sociala evenemang som är öppna för allmänheten. Åtgärder för att inkludera nyanlända och för att minska ensamhet och utanförskap.

c Beräkning

		1	2	3	4
a	Föreningar som aktivt deltar i integrationen (inte nödvändigtvis formella)	Inga	1-2	3-4	5 eller fler
b	Öppna evenemang och/eller informationskanaler	Inga	1-2	3-4	5 eller fler

c	Aktiv inkludering av nyanlända	Inga	Åtgärder och planer i denna riktning vidtas	Det finns en person utsedd för denna uppgift	Det finns flera grupper, personer eller en organisation utsedda för denna uppgift
d	Aktivt förebyggande av ensamhet och utanförskap	Inga	Åtgärder och planer i denna riktning vidtas	Det finns en person utsedd för denna uppgift	Det finns flera grupper, personer eller en organisation utsedda för denna uppgift
Summa delat med 4: $(a + b + c + d)/4$					

d Exempel

Kapell på Tilos. Foto Christian Pleijel.

1961 var den bofasta befolkningen på den grekiska ön Tilos 789 personer. 1981 var de 301, 1991 hade de minskat till 258 på grund av emigration till USA och Australien. I dag har Tilos 780 invånare igen.

Tilos tidigare borgmästare, Anastasios Aliferis, var öns läkare. Han tyckte mycket om fåglar, som öborna traditionellt fångade. Han mobiliserade över 6.000 ornitologer och majoriteten av öborna i ett lyckat försök att göra Tilos till ett naturreservat för fåglar. Naturligtvis kom sedan fågelskådare till tusentals till Tilos.

Ön har en stark tradition av integration. Som borgmästare i Tilos vigde Anastasios Aliferis år 2008 två homosexuella par. Eftersom detta är olagligt i Grekland, hotades han med fängelse. Ärendet lades så småningom ner. Naturligtvis kom sedan folk till Tilos för att gifta sig.

Efter att Tasos gick bort 2012 valdes hans svärdotter Maria Kamma till borgmästare. 2015 började flyktingar från Mellanöstern komma i vågor in i Europa, de allra flesta genom att korsa

Egeiska havet från Turkiet till grekiska öar mindre än 6 km från den turkiska kusten, så som Chios, Kos, Lesbos, Leros, Kastellorizo, Agathonisi, Famrakosini, Rhodos, Tilos och Symi. Ibland var flyktingarna på dessa öar fler i antal än vad lokalbefolkningen var.

På Tilos fick flyktingar inte bara boende och uppehållstillstånd; de fick också arbete och integrerades i samhället. I Grekland bor de flesta migranter i läger, medan Tilos har integrerat ungefär 50 migranter huvudsakligen från Syrien, som nu är bofasta. Maria Kamma tycks ha förvandlat sitt samhälle till Europas vänligaste ö. Hon har sagt: "Om den här lilla ön lyckades göra detta, då är det ett lysande exempel på att med lite ansträngning kommer det inte att bli någon flyktingkris, ingen humanitär kris, det kommer inte att vara ett flyktingproblem mer, vare sig i Grekland eller i resten av Europa."

2019 omvaldes Maria Kamma som borgmästare i Tilos.

Värdet på indikator 42 för Tilos blir $5 + 5 + 5 + 5 = 20 / 4 = 5$. Ön är verkligen värd ett sådant betyg.

e Källor

Apostolou, P. 2017. [The eco-friendly tiny Greek island that welcomes Syrian refugees](#). SBS Greek radio.

Hellenic Statistical Authority. 2011. [Population-Housing Census](#).

Twombly, R. 2018. [Europe's friendliest island?](#) ESIN blog.

Indikator 43: Tillit

a Motivering

Vi mäter öbornas tillit genom att se på valdeltagandet. Det är en indikator på att man litar på samhället och på det politiska system som där finns. Skillnader i valdeltagande mellan nationer är ofta större än skillnaderna mellan samhällsklasser, etniska grupper och regioner inom nationerna. Motsägelsefullt nog verkar vissa av de faktorer som orsakar interna skillnader inte gälla globalt, till exempel har länder med bättre utbildade befolkningar inte högre valdeltagande.

I valet till Europaparlamentet år 2019 deltog 51 % av de röstberättigade. Av unga under 25 år röstade bara 42 %, av dem i åldersgruppen 25-39 år 47 %.

Öar tycks alltid ligga i täten vad gäller valdeltagande i nationella val. Ett exempel är Malta, med 90 % valdeltagande. Om man går igenom de senaste valen i regioner och länder med många öar under perioden 2020-2021, följs Malta av Irland (62,9 %), Madeira (55,1 %), Azorerna (45,4 %) och Kroatien (46,4 %).

Intresset för att uttrycka sin åsikt i demokratiska val mäter medborgarnas tillit och tro på det samhället de tillhör.

b Definition

Procent röstberättigade deltagare i allmänna val.

c Beräkning

1	2	3	4
Mindre än 50%	50-59,9%	60-69,9%	Mer än 70%

d Exempel

Skylden visar att färjan m/s Jurmo går till ett antal små öar i Iniö. Foto Pia Prost

I före detta kommunen Iniö (indikator 21) röstade över 77 procent av de röstberättigade i det finska kommunvalet år 2021. I ytterskärgården fungerar färjan som röstlokal.

Röstdistrikt	Röstberättigade	Antal röstande i procent	Värde
Iniö	166	77,1	4
Houtskär	444	72,1	4
Korpo	693	69,4	3
Nagu	1.179	64,7	3
Pargas	9.832	57,4	2

Det verkar som att ju mindre en plats är, desto mer är människor engagerade. Både Iniö och Houtskär får ett indikatorvärde på 4.

Indikator 44: Öns kultur

a Motivering

Kulturen på din ö ska inte jämföras med kulturlivet på andra, berömda öar så som Leonard Cohens Hydra eller ön Eigg i Skottland. Er främsta konkurrent när det gäller bobarhet är städer och byar på fastlandskusten, inte andra öar. Bedöma hur väl ni tar hand om er egen, lokala kultur för alla dem som bor på ön, för dem som ni vill ska flytta hit, och för era besökare. Tänk på att den lokala kultur ofta används för att underhålla turister, slit inte ner den.

Vi tittar på sju aspekter av lokal kultur: kulturtillgångar på ön – antingen naturliga eller kulturella; lokala museer som bevarar och visar era kulturella tillgångar; om det finns information tillgänglig i tryckt form eller på webben; om det finns lokala guider och lokala stigar; och om ni arrangerar kulturfestivaler.

b Definition

Hur väl ni tar hand om öns egen, lokala kultur.

c Beräkning

Aspekt	1	2	3	4
Naturliga, kulturella och historiska tillgångar	Många tillgångar har blivit förstörda eller är utsatta	Skador och slitage inträffar ibland	Ganska välhållna	Mycket välhållna
Lokalt museum (eller flera) som bevarar och visar er historia, konst, hantverk och natur	Inget lokalt museum	Ett ganska bra museum	Ett lokalt museum som visar upp ön mycket bra	Flera bra museer

Tillgänglig information om öns natur, kultur, sånger, språk och historia i böcker och filmer	Det saknas information generellt	Det saknas information inom flera områden	Bra information inom många områden	Mycket information inom alla områden
Tillgänglig information om öns natur, kultur, sånger, språk och historia på nätet	Det saknas information generellt	Det saknas information inom flera områden	Bra information inom många områden	Mycket information inom alla områden
Lokala guider	Ingen lokal guide	Det finns en lokal guide men bara för vissa områden	Det finns flera guider, några mycket bra (certifierade?) för de flesta områden	Det finns många (tillräckligt) med guider, några utmärkta (certifierade?) för alla områden
Vandringsstigar	Inga vandringsstigar	Det finns en vandringsled men den är inte välskött	Det finns några vandringsstigar, några med skyltar och kartor	Det finns flera vandringsstigar med tryckta och digital kartor och beskrivningar
Festivaler	Ingen festival	En årlig festival	Flera årliga festivaler	Flera årliga festivaler som drar folk utifrån

d Exempel

Christian Pleijel, Finlands ambassadör i Estland Timo Kantola och Mare Mätas på sin motorcykel. Fotot taget av fru Kantola

Kihnu är en estnisk ö i Rigabukten med en yta om 16,8 km². Den är varit en av de fyra återstående små kommunerna i Estland sedan förvaltningsreformen 2017 då kommuner med befolkningar under 5.000 slogs samman till större enheter. De tre andra små kommunerna är också små öar: Vormsi, Muhu och Ruhnu. Det var klokare och smartare att hålla dem självstyrda.

På Kihnu har män historiskt farit bort för att fiska och jaga sälar och varit hemifrån i månader. Kvinnans roll blev mer omfattande, bortom de traditionella könsrollerna, in i alla aspekter av livet på land. Kvinnorna skötte inte bara hem utan hela gården, tog hand om höns, får och kor, tillverkade kläder och fixade traktorer. Detta ösamhälle kallas ofta för Europas sista matriarkat och har överlevt tack vare av kvinnors styrka och motståndskraft. Den lokala kulturen är så rik och särpräglad att Kihnu utsågs till ett av UNESCO:s världsarv år 2003.

Numera jobbar männen fortfarande borta från Kihnu i veckor, främst på byggen eller som sjömän. Kvinnorna har ansvaret för jordbruk, barnuppfostran och det dagliga livet som också innebär att vårda öns traditioner. De kör gamla ryska armémotorcyklar med sidovagnar, klädda i folkdräkt med huvudduk och randig röd kjol, sköter fyren, leder gudstjänster och klär ut sig till jultomte den 24 december.

Kihnus befolkning är officiellt 700 personer, varav 400 faktiskt bor här året runt. De tar emot 30-35.000 turister per år. En resa till ön tar 3 timmar från Pärnu och 1 timme från Manilaid. När havet är fruset på vintern är det möjligt att köra till ön över isen. Det finns bara ett fåtal asfalterade vägar, två små matbutiker, ett museum, en kyrka och en grundskola med 36 barn, en minskning från över 100 barn för några år sedan.

Det lokala museet är fantastiskt, tematiskt välorganiserat, luftigt och välskött. Den unge borgmästaren (en man) är inte klädd i kostym som kommunala chefer brukar, utan i en hemstickad Kihnu-tröja. Öns guider är utmärkt, samarbetar och kompletterar varandra.

Det är lätt att bli kär i ön, att förstå dess förutsättningar och varför den blev vad den är. Öborna är stolta över det som är deras och får höga poäng när det gäller att ta hand om sin kultur:

Aspekt	
Naturliga, kulturella och historiska tillgångar	4
Lokalt museum (eller flera) som bevarar och visar er historia, konst, hantverk och natur	4
Tillgänglig information om öns natur, kultur, sånger, språk och historia i böcker och filmer	4
Tillgänglig information om öns natur, kultur, sånger, språk och historia på nätet	4
Lokala guider	4
Vandringsstigar	4
Festivaler	4
$4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 = 28 / 4$	4

Den starka, välbevarade och väl omhändertagna lokala kulturen på Kihnu motiverar tveklöst värdet 4.

e Källor

UNESCO <https://ich.unesco.org/en/RL/kihnu-cultural-space-00042>

Estonian administrative reform [h https://europeansmallislands.com/tag/kihnu-ruhnu/](https://europeansmallislands.com/tag/kihnu-ruhnu/)

Sebastien Leban: Kihnu – the women's island (2015)

<https://www.aljazeera.com/gallery/2015/9/1/estonias-kihnu-the-womens-island/>

Indikator 45: Befolkningstillväxt

a Motivering

I norra och västra Europa har små öar små och i allmänhet minskande befolkningar, medan södra Europas små öar har stora befolkningar med ganska stabila antal. Tillväxt är alltså främst en fråga för öar i Östersjön och Atlanten. En befolkning kan växa med barn som föds på ön eller genom inflyttning.

Detta är den 45:e och sista indikatorn i bobarhetsanalysen. Den bygger på de andra 44 indikatorerna, ett uppsjö av sammanhängande fakta och faktorer som vi har värderat med hjälp av en fyragradig skala för att förstå hur vi kan påverka befolkningstalen. Den tydligaste indikationen på en lyckad utveckling av ö-samhälles attraktionskraft är en stabilt växande befolkning.

b Definition

Befolkningsförändring i procent av den bofasta befolkningen.

c Beräkning

1	2	3	4
Befolkningsförändringen de senaste 10 år är negativ	Befolkningsförändringen de senaste 10 år är stabil	Befolkningsförändringen de senaste 10 år är upp till 5%	Befolkningsförändringen de senaste 10 år är över 5%

d Exempel

Nio av borgmästarna på de franska öarna utanför Bretagnes kust – les îles du Ponant. Foto Christian Pleijel

En av de femton bebodda öarna i regionen Bretagne är Ouessant, en ö åtta gånger 3 kilometer i Engelska kanalen. De mycket farliga vattnen runt Ouessant är bland de mest besvärliga i världen, med en 10 knops tidvattenström och vassa klipprev både över och under vattenytan.

Det officiella antalet invånare i Ouessant var 834 år 2016, men är nu (2021) 805. Sedan 1968 har befolkningen minskat med hälften. På sommaren är populationen minst 2.000 i cirka 500 fritidshus. 150.000 personer besöker varje år ön över dagen. På sommaren kan de vara över 1.000 per dag.

Ouessants borgmästare Denis Palluel, lärare till yrket, grundade 1971 organisationen *Les îles du Ponant* (AIP, den nedgående solens öar). De femton öarna hade fokus på åtgärder för att hålla befolkningen stabil och startade ett samarbete med professor Louis Brigand vid universitetet i Brest (UBO). Ett ö-produktvarumärke utvecklades i ett nätverk av företag med stöd av ett forskningsprogram. En årlig ö-festival organiserades för att möjliggöra diskussion och engagemang och som en bekräftelse på de franska öarnas unika identitet. Så småningom initierade universitetet tvärvetenskaplig och interinstitutionell forskning om öfrågor med fokus på tre av öarna (Ouessant, Molène och Sein) och satte upp kontor, laboratorier och logi på öarna.

År 2016 upprättades ett formellt kontrakt mellan AIP och UBO, vilket i sin tur ledde till en förstudie 2017, sedan ett partnerskap med region Bretagne, utveckling av stöd och strukturer

för invånare, lokala myndigheter (kommunerna) och forskare. Ett masterprogram och ett sommaruniversitet, båda baserade på öarna, startade.

Detta är nog det mest omfattande stödprogram som har åstadkommit för att värna bobarheten på små öar i Europa. Som ett resultat – en skänk från ovan – föddes den första invånaren på trettio år på ön Ouessant i januari 2017. Barnet, Léanie, bestämde sig för att komma till världen medan hennes mamma väntade på färjan. Brandmän och öns läkare tillkallades, mamman kördes i brandbil till öns flygfält där barnet föddes innan läkarteamet från fastlandet hunnit fram.

–"Sådana är les Ouessantines; de kommer sig aldrig iväg!" kommenterade en invånare i nationella medier som gjorde en stor sak av nyheten om bebisen. "Mamman hade inte tid att lämna ön eftersom hon in i det sista skötte sitt jobb i den lokala mataffären."

Tyvärr är indikatorvärdet för Ouessant 1. Men Léanie ger oss hopp.

e Källor

<https://www.id-iles.fr>

https://www.lexpress.fr/actualite/societe/finistere-leane-premier-bebe-ne-sur-l-ile-d-ouessant-depuis-30-ans_1865979.html

<https://www.prefectures-regions.gouv.fr/bretagne/Actualites/Signature-du-contrat-de-plan-Etat-Region-2021-2027-pour-la-Bretagne>

The Habitability Handbook – An assessment tool for viable island communities by the [Archipelago Institute at Åbo Akademi University](#) is licensed under [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License](#).

